

Pienet tilat

Teoksia Oulun taidemuseon kokoelmista

Kiertonäyttelyn oppimateriaali

Kannen kuva: Anja Rönty, Valaistu ikkuna (1981), tussipiirustus
Teoskuva: Mika Friman

Sisällys

Johdanto	2
Taiteilijat	4
Pieni taidegrafiikan sanasto	5
Unohtunut tuoli ja muita asioita	12
Kuvitella kuvilla ja sanoilla	14
Työhuoneeni	18
Leikki	20
Rytmileikki	24
Pakopiste	26
Kurkistusboksi	28
Liite 1	32
Liite 2	33

Pienet tilat - kiertonäyttelyn oppimateriaali

Oulun taidemuseon paperipohjaisista kokoelmateoksista on koottu Pienet tilat -kiertonäyttely. Näyttelyssä katse kohdistuu sisätiloihin.

Mitä näet tiloissa? Millaisia mielentiloja aistit? Joissain tiloissa liike on pysähtynyt, toisissa sattuu ja tapahtuu. Millainen on sinun pieni tilasi? Kun katsot teoksia tarkemmin, voit huomata, että taiteilijat ovat sekoittaneet todenmukaisiin sisätiloihin omia muistojaan ja kuvitelmiään.

Näyttelyn taiteilijat ovat Marjatta Hanhijoki, Nanna Herstad, Inari Krohn, Elina Luukanen, Minna Mäkelä, Anja Rönty ja Marja Strömmer. Mukana on grafiikkaa ja tussipiirroksia.

Tämä tehtäväpaketti on koottu Pienet tilat -näyttelyssä vieraileville ryhmille opettajien työn tueksi. Siihen on koostettu eri välinein ja menetelmin toteutettavia kuvallisia ja tarinallisia tehtäviä. Tehtävät on suunnattu aina päiväkotii-ikäisistä koululaisille, ja niitä on mahdollista soveltaa oman ryhmän tarpeisiin. Osa tehtävistä on toteutettavissa näyttelyvierailun yhteydessä näyttelytilassa tai lähiympäristössä, toiset soveltuvat luokkahuoneisiin. Näyttelyn teemoista kumpuavat tehtävät voivat kasvaa laajemmaksi teemalliseksi kokonaisuudeksi opettajan johdolla.

Näyttelyn teoksia voi tarkastella myös omista ja ryhmän lähtökohdista. Erilaiset tulkinnat tekevät näyttelyvierailusta mielenkiintoisen ja uniikin. Nykyaikaisen taiteen kautta opitaan paitsi taiteesta, myös erilaisista tavoista katsoa ja keskustella taiteesta sekä niihin liittyvistä tunteista. Taide tuo esiin erilaisia näkemyksiä ja ajattelutapoja.

Tehtäväpaketti sisältää ohjeistuksen tehtävien toteuttamiseen, tietoa näyttelyn taiteilijoista sekä heidän käyttämistään tekniikoista teoksissa. Näyttelyn on kuratoinut Oulun taidemuseon vastuumuseotutkija Tuija Visuri. Tehtäväpaketin ovat suunnitelleet taidemuseon museolehtorit Hanna-Leena Ruottinen ja Satu Larivaara-Heikkala. Oppimateriaalipaketin on taittanut viestintäassistentti Lotta Sorvoja.

Suosittelimme opettajaa tutustumaan materiaaliin ja mahdollisuuksien mukaan myös vierailemaan näyttelyssä etukäteen. Tehtäviä voi tarkastella myös näyttelytilassa olevasta kansiosta.

Ystävällisin terveisin,

Hanna-Leena Ruottinen, hanna-leena.ruottinen@ouka.fi

Satu Larivaara-Heikkala, satu.larivaara-heikkala@ouka.fi

Pienet tilat - kokoelmakiertonäyttelyn taiteilijat

MARJATTA HANHIJOKI (s. 1948) työskentelee taidegrafiikan, akvarellimaalauksen ja piirustuksen keinoin. Hänen grafiikassaan mustien viivojen tarkat ja taidokkaat tihentymät luovat yksityiskohtaisen kuvan kohteesta. Teokset kuvaavat usein arkisia hetkiä tai tapahtumia, joissa on lämmin tunnelma.

NANNA HERSTAD (s. 1946) on tanskalainen taidegraafikko. Hänen taidokkaissa litografioissaan on kuvattu erityisesti sisätiloja ja asetelmia.

INARI KROHN (s. 1945) on taidemaalari ja -graafikko, jolle yhteys luontoon on tärkeä aihe. Poissaolo- ja Peili-teoksissa katse hakeutuukin sisätilasta ulos luontoon ja ympäristöön. Unessa-teoksessa luonto ikään kuin kasvaa unimaailmasta osaksi sisätilaa. Krohn on kirjoittanut myös kirjoja.

ELINA LUUKANEN (s. 1941) on tunnettu yksityiskohtaisten sisätilojen kuvaajana grafiikan menetelmin. Luukasen teoksissa valon ja varjon vaihtelu tulee taidokkaasti esiin. Hänen teoksissaan voi nähdä kiinnostuksen arkkitehtuuriin, jota hän opiskeli 1960-luvulla.

MINNA MÄKELÄ (s. 1975) hyödyntää taiteellisessa työskentelyssään monia välineitä ja tekniikoita. Tässä näyttelyssä on esillä Mäkelän monotypia. Se on näyttelyn harvoja värillisiä teoksia.

ANJA RÖNTY (s. 1930) työskentelee mm. grafiikan ja piirustuksen keinoin. Hänen kapealla tussiterällä valmistetut tussipiirroksensa näyttävät hämmentävästi grafiikan vedoksilta. Piirustustekniikka tekee niistä kuitenkin eri tavoin uniikkeja teoksia.

MARJA STRÖMMER (s. 1964) on tutkinut ja työstänyt äitiyttä ja lasten kasvua grafiikan keinoin. Hänen teoksensa ovat esittäviä ja niissä on usein kuvattu ihmisiä ja heidän kohtaamisiaan.

Pieni taidegrafiikan sanasto

Tämä pieni taidegrafiikan sanasto valaisee näyttelyn teoksissa käytettyjä taidegrafiikan menetelmiä ja niihin liittyviä käsitteitä.

Taidegrafiikka on yleisnimitys kuvataiteellisista painamismenetelmistä. Perinteisiä grafiikan lajeja ovat syväpaino, kohopaino ja laakapaino. Näistä on kehitetty myös muita versioita ja uudempia sovelluksia. Grafiikan menetelmille on ominaista prosessin hitaus sekä monet käsityövaiheet.

Grafiikan alkuhistoria juontuu muinaisen Mesopotamian sinettilierioihin, Kiinan ja Japanin puupiirrosten historiaan sekä kirjapainon kehittymiseen. Kirjojen ja kuvien painaminen on kaikissa vaiheissaan vaikuttanut taidegrafiikan syntyyn. Nykyään taidegrafiikka hyödyntää esimerkiksi digitaalisia menetelmiä, valotusmenetelmiä sekä erilaisia kuvansiirtomenetelmiä.

Grafiikan menetelmien ohessa näyttelyssä nähdään myös muutamia tussipiirroksia. Kaikkia näyttelyssä olevia teoksia yhdistää viivan käyttö ilmaisun keinona. Teokset perustuvat tarkkaan havainnointiin, silmän ja käden taiturimaiseen yhteistyöhön.

Lähde: Töyssy, S. Vartiainen, L. ja Viitanen, P. (1999). Kuvataide, visuaalisen kulttuurin käsikirja. WSOY.

AKVATINTA

Akvatinta on syväpainomenetelmä, jossa pohjustuksena toimii laatalle asetettu hartsi- tai bitumipöly. Hienojakoinen pöly sulaa laattaa kuumennettaessa pieniksi pisteiksi, joka kestää hapolla syövyttämisen.

Akvatintamenetelmällä saadaan aikaan sävykkäitä pintoja ja eri tummuusasteita. Sitä yhdistetään usein viivaa korostaviin syväpainotekniikoihin.

CHINE COLLÉ

Taidegrafiikan vedos, jonka pohjasävy muodostuu varsinaiselle painopaperille liimatusta ohuesta japaninpaperista. Chine collé -tekniikassa voi hyödyntää eri värisiä papereita ja tehdä näin vedoksista monivärisiä.

ETSAUS ELI VIIVASYÖVYTYS

Etsaus eli viivasyövytys on syväpainomenetelmä, jossa laatta ensin pohjustetaan ns. kovapohjalla. Kuva piirretään pohjustukseen ja se syvennetään happoaltaassa. Mitä kauemmin laatua syövytetään, sitä syvempiä uurteet ovat, ja sitä tummempi viiva niistä muodostuu vedostettaessa. Ennen vedostamista kovapohja poistetaan laatalta. Työ vedostetaan kostealle ja huokoiselle syväpainopaperille grafiikkaprässin avulla.

Pehmeäpohjasyövytyksessä sen sijaan kuparilaatalle asetettu pohjuste ei kovetu lainkaan. Kuva piirretään pehmeän pohjan päälle asetettuun paperiin, johon kuva tuotetaan esimerkiksi piirtämällä. Piirtämisen tuottamat painanteet toistuvat pohjustuksessa ja myöhemmin syövytyksessä yhtä herkkinä, kuin alkuperäiset piirrosviivat.

KOHOPAINOMENETELMÄ

Kohopainomenetelmässä teos kaiverretaan laatalle. Väri telataan laatalle ohuena kerroksena ja kuva vedostetaan paperille. Väri siirtyy paperille koholla olevista, kaivertamattomista laatan osista. Kuva toistuu paperille peilikuvana.

KUIVANEULA

Kuivaneula on syväpainomenetelmä. Kuivaneulatyöskentelyssä kuva uurretaan suoraan laattaan. Kuparilaatan ohella käytetään myös alumiinia ja pleksiä.

LAAKAPAINOMENETELMÄ

Laakapainomenetelmiä ovat kivipiirros eli litografia, jossa laattana on perinteisesti käytetty kalkkikiveä. Kalkkikiven sijasta voidaan käyttää myös alumiini- ja sinkkilevyjä.

LITOGRAFIA

Litografia on vanha ja perinteinen laakapainomenetelmä, jossa laattana käytetään kalkkikiveä. Kalkkikivi imee rasvaa ja vettä. Rasvaa sisältävä painoväri tarttuu painolaatan rasvaisiin kohtiin ja siirtyy paperille vedostuksessa. Kalkkikivi on raskasta ja nykyään harvinaista. Tänä päivänä sen ohella käytetään myös alumiini- ja sinkkilevyä.

LAATTA

Levyä, jolle haluttu kuva työstetään, kutsutaan laataksi tai grafiikan laataksi. Se voi tekniikasta riippuen olla eri materiaalia, kuten puuta, muovia, kiveä tai metallia.

MONOTYPIA

Monotypia on yksittäisvedos. Kuva piirretään tai maalataan suoraan esimerkiksi lasille tai pleksille, josta se painetaan paperille. Kuvaa voidaan tehdä myös kaapimalla tai raaputtamalla värillä peitettyä laattaa. Vedostaessa ei käytetä prässää. Kuvan voi painaa paperille kädellä silittäen tai lusikan pyöreällä puolella kevyesti hiertäen. Jokainen vedos on uniikki, ainutkertainen taideteos.

PASPARTUURI

Paspartuuri (ransk. Passepartout) tarkoittaa aukkopahvia. Jotta teos ei vaurioidu se pitää kehystä niin, että lasin pinta ei kosketa teosta. Kehystysvaiheessa teoksen ja lasin väliin asetetaan aukkopahvi eli paspartuuri, tuttavallisesti paspis.

PRÄSSI

Taidegrafiikan käsin käytettävä painokone.

SYVÄPAINOMENETELMÄ

Syväpainomenetelmässä kuva työstetään kuparilaatalle eri tavoin kaivertamalla tai syövyttämällä. Tekniikoita myös yhdistellään.

Lopuksi väri levitetään laatalle ja pyyhitään pois niin, että väri jää pintaa syvempiin, kaiverrettuihin koloihin. Työ vedostetaan kostealle ja huokoiselle syväpainopaperille grafiikkaprässin avulla.

VEDOS

Lopullinen taidegrafiikan menetelmin painettu teos on nimeltään vedos. Se on yleensä paperille painettu. Useimmissa grafiikan menetelmissä tehdään monta samanlaista kappaletta. Vedosmäärä ilmoitetaan merkinnällä T.P.l'a. Merkintä on lyhennys ranskan kielestä tire'e par l'artiste, joka tarkoittaa, että kyseinen vedos on "taiteilijan itsensä vedostama". Monet taiteilijat vedostavat teoksensa yhä itse. Toiset vedostavat teokset ammattivedostajilla painopajoissa. Grafiikan vedos kehystetään, sillä se vaatii suojakseen lasin.

UNOHTUNUT TUOLI JA MUITA ASIOITA

Elina Luukanen: Unohtunut tuoli, 1978

akvatinta, kuivaneula

Kuvaaja: Anu Mykkänen

TEOSTARKASTELU

Tutki kuvaa. Millainen tunnelma siinä on? Mitä kuvassa olevassa huoneessa näkyy? Minkälaisesta elämäntilanteesta kuva voisi mielestäsi kertoa? Mitä kuvasta puuttuu?

Pääkäsitteet

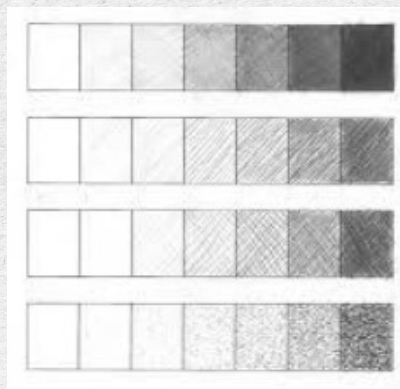
Tilallisuus, valöörit

TEHTÄVÄ 1

Valöörilla tarkoitetaan värin tummuusarvoa. Valööri kertoo, kuinka tumma tai vaalea jonkin värin sävy on. Kuvan tilantuntu, kolmiulotteisuus ja varjostukset luodaan usein valöörin avulla piirrettäessä esimerkiksi lyijykynällä. Muuttamalla valööriä saadaan aikaa kolmiulotteinen vaikutelma. Vaaleammat kohteet vaikuttavat olevan kauempana kuin tummat.

Voit kokeilla lyijykynän mahdollistamia sävyjä yksinkertaisella valööriharjoituksella. Leikkaa paperista suikale pitkittäissuunnassa. Jaa paperi viiteen samankokoiseen osaan ruudukoksi. Väritä ensimmäinen ruutu niin hennosti ja kevyesti, kuin pystyt. Tummenna viereistä ruutua aina hieman edellisestä lisäämällä kynän painoa. Viimeisessä ruudussa väri on tummin. Kokeile erilaisia lyijykyniä. Miten kynän kovuus vaikuttaa jälkeen?

TEHTÄVÄ 2

Tarkastele Elina Luukasen teosta Unohtunut tuoli. Piirrä kuvan tila lyijykynällä paperille mahdollisimman tarkkaan. Täytä tila kalusteilla ja yksityiskohdilla ja täytä se elämällä! Hyödynnä tehtävän 1 valööriharjoitusta ja käytä teoksessasi kaikki mahdolliset valöörit!

Materiaalit

Paperi, lyijykynät (mielellään 2B-9B)

KUVITELLA KUVILLA JA SANOILLA

Marjatta Hanhijoki: Inka ja Susanna, 1990

Etsaus eli viivasyövytys

Kuvaaja: Nina Broadstreet

TEHTÄVÄ 1

Tarkastele Marjatta Hanhijoen teosta Inka ja Susanna. Kuvittele mielessäsi, mitä on voinut tapahtua ennen tätä kuvaan pysäytettyä hetkeä. Kirjoita siitä tarina.

Materiaalit

Kirjoitusvälineet

TEHTÄVÄ 2

Tarkastele Marja Strömmerin teosta Kaksi äitiä. Kuvittele mielessäsi, mitä tapahtuu tämän pysäytetyn hetken jälkeen. Kirjoita siitä tarina.

Materiaalit

Kirjoitusvälineet

Pääkäsitteet

mielikuvitus, tunteet,
hetkellisyys

Marja Strömmer: Kaksi äitiä, 1998

Chine collé,
etsaus ja akvatinta

Kuvaaja: Anu Mykkänen

VINKKI VARHAISKASVATUKSEEN

Tehtävässä voi hyödyntää myös Monika Riihelän kehittelemää sadutus-menetelmää:

Kerro satu (tai tarina) kuvasta, sellainen kuin itse haluat.

Kirjaan sen ylös juuri sellaisena, kuin sen minulle kerrot.

Lopuksi luen tarinasti ja voit muuttaa ja korjata sitä, mikäli haluat.

Materiaalit

Kirjoitusvälineet. Sadutuksen voi tallentaa myös sanelimella (iPad, puhelin), puheentallennuksella (Windows). Tiedostosta voi luoda QR-koodin, jonka avulla sitä on helppo jakaa.

IDEOITA JATKOTYÖSKENTELYYN

Digitaalinen kirja.

Tähän tehtävään voi yhdistää kirjoittamistehtävän ja kuvallisen tehtävän.

Papuri-verkkokirjatyökalu on Papunetistä löytyvä ilmainen työkalu, jolla voi tehdä verkkokirjoja. Papuri toimii niin tietokoneessa kuin tablet-laitteissa. Kirjaan voi käyttää Papunetin kuvapankkikuvia tai omalla koneella olevia kuvia, lyhyitä videoita ja äänitiedostoja. Sivun muodon voi valita neljästä eri vaihtoehdosta, elementtejä on mahdollista asetella vapaasti myös itse. Valmiin verkkokirjan voi jakaa esimerkiksi sähköpostilla tai omilla verkkosivuillasi, kirjan voi lisäksi tallentaa PDF-muodossa, lukemista ja tulostamista varten.

<https://papunet.net/materiaalia/papuri>

TYÖHUONEENI

Elina Luukanen: Artikkeli on valmis, 1978

akvatinta, kuivaneula

Kuvaaja: Anu Mykkänen

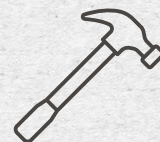
TEOSTARKASTELU

Elina Luukasen grafiikan vedoksessa on kuvattu huone, jonka taustalla nähdään osa suuresta ja täydestä kirjahyllystä. Kuvan vasemmassa laidassa on tyhjä pöydän kulma, jota valaisee työpöydän valaisin. Pöydän alla on täysi roskakori, myös lattialle on lennähtänyt paperi. Kaarevalinjainen tuoli on tyhjä, siitä on ehkäpä poistuttu kiireessä, sillä istuintyyny on heilahtanut vinoon.

Pohdi, millainen henkilö tilassa mielestäsi työskentelee? Mikä ammatti voisi olla kyseessä? Miksi?

Pääkäsitteet

Interiööri, sisustus, tilasommitelma, sisustussuunnittelu, muotoilu, design

TEHTÄVÄ

Mikä on sinun unelma-ammattisi? Millaisen työhuoneen tarvitset? Pitääkö siellä olla joitain erityisiä työvälineitä? Minkälainen pöytä, minkälainen tuoli? Tuleeko huoneeseen luonnonvalo, minkälaisesta ikkunasta? Vai pitääkö huoneen olla hämärä, ehkäpä verho suojaa huonetta valolta? Minkälainen matto tai lattiamateriaali olisi hyvä?

Tehdään tähän ammattiin sopiva laatikkohuone eli pienoismalli tilasta. Laatikkohuoneen voi tehdä kenkälaatikosta, maitopurkista tai vaikka tulitikkulaatikosta. Huoneen voi toteuttaa eri tavoin muuttamalla mittakaavaa. Huoneeseen voi askarrella minikokoisia huonekaluja ja tavaroita sekä yksityiskohtia. Monenlaista kierrätysmateriaalia voi käyttää luovalla tavalla hyödyksi.

Materiaalit

Pahvilaatikko, jämätapettipaloja, kuviopaperit, väripaperit, kankaat, pullonkorkit, helmet, tulitikut...

LEIKKI

Minna Mäkelä: Sarjasta Kotileikkejä, 2003

monotypia

Kuvaaja: Mika Friman

Tämä turkoosinsävyinen teos on yksi teos kuusiosaisesta Kotileikkejä-sarjasta. Kuvassa oikealla on taiteilija itse ja vasemmalla samassa talossa asuva ystävä. Teos kuvaa hauskalla ja mielenkiintoisella tavalla lasten muistoja erilaisista sisätiloista. Perspektiivi on vähän vinksallaan, mutta toisaalta tunne tilallisuudesta tulee hyvin esille. Työt on tehty painamalla ohuita värikerroksia päällekkäin. Värihin on sekoitettu useimmissa kuultoväriä, jotta pinnat tulisivat mahdollisimman kuultaviksi. Vähitellen kuultoväriin määrä vähenee ja kerrokset paksunevat.

TEOSTARKASTELU

Mitä keinoja taiteilija on käyttänyt kuvatessaan tilaa? Mitä kuvassa tapahtuu? Mitä tunteita kuvaan liittyy?

Pääkäsitteet

Monotypia, perspektiivi, tilallisuus, tunteet

OMAN MONOTYPIAN AIHE

Monotypiapiirroksen aihe voi olla mikä vain, mutta jos haluat kohdistaa sen juuri tähän näyttelyyn tai Minna Mäkelän Kotileikkejä-sarjaan, niin piirtämisen aiheita voisivat olla esim. lasten lelut, leikit, pelit ja pelivälineet. Myös kasvojen ilmeet ja eleet – erilaisten tunnetilojen ilmaisu. Vinkkejä löytyy esim. sarjakuvan piirtämisen oppaista. Piirtämistä voi ensin harjoitella paperille, mutta monotypian idea on, että se on ainutkertainen ja lyhyessä hetkessä syntyvä kuva. Siten myös kaikki vedokset ovat ainutkertaisia ja poikkeavat toisistaan.

Kuva: Pixabay

Materiaalit

- metalli-, lasi- tai muovilevy, kaakeli
- akryyli- tai painovärимаali, pullovärимаali
- teloja (korvaava väline voi olla esim. pöytäkynttilä tai kaulin)
- suojapaperia
- paperia vedostamiseen (Pehmeä paperi imee väriä eri tavalla kuin kova ja kiiltävä!)
- siveltimiä, pensseleitä, erilaisia tikkuja, vanupuikkoja
- maalipaletti tai lautanen värejä varten

Ohjeet monotypian tekemiseen

1. Valmistelee työskentelyalue suojaamalla työpöydät ja ottamalla esille kaikki tarvikkeet ja valmiiksi leikatut paperit tai kartongit.
2. Pursota paletille tai lautaselle hieman pulloväriä. Ota mielellään oma lautanen ja tela jokaiselle värille, mitä käytät.
3. Telaaralle levylle väriä tasaisesti ja ohuesti. Liian paksu värikerros aiheuttaa sen, että paperi liukuu painovaiheessa paikaltaan eivätkä kuviot erotu.
4. Kun maali on telattu, ohuen maalikerroksen ei saisi antaa kuivua. Piirrä nyt valitsemallasi piirtimellä kuva maalattuun painolaattaan.
5. Kun kuva on piirretty, paina paperi kuvan päälle.
6. Hiero paperia puhtaalla telalla tai lusikalla.
7. Nosta paperi ja ihastele lopputulosta!

Huomioita

Painolaatalle tehtävät piirrosjäljet jäävät lopulliseen työhön värjäämättömäksi. Painolaatalta siis poistetaan väriä niistä kohdin, mihin halutaan kuviota.

Huomaa, että lopulliseen työhön kuvat ilmestyvät peilikuvana. On hyvä yrittää miettiä, miten kuviot ja kirjaimet pitäisi piirtää laatalle, jotta ne näkyvät paperilla oikein tai siten kuin haluaa kuviot olevan.

Grafiikan työt signeerataan oikeaoppisesti merkinnällä T.p.l'a (Tirée par l'artiste, artistin itsensä vedostama) ja vedosten määrä: 1/1.

RYTMILEIKKI

Anja Rönty: Valaistu ikkuna, 1981

tussipiirustus

Kuvaaja: Mika Friman

TEOSTARKASTELU

Mitä näet kuvassa? Näyttääkö kuva jotenkin tutulta? Kukakohan tässä asunnossa asuu?

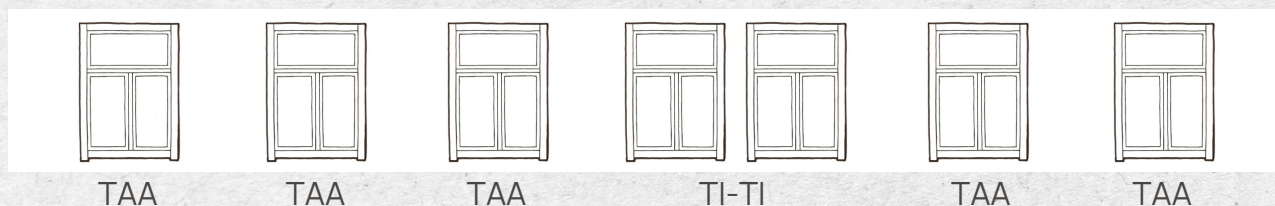
Pääkäsitteet

Arkkitehtuuri, sommittelu eli kompositio, julkisivu, tyyli

TEHTÄVÄ

Tutki lähialueesi rakennuksia. Millaisia ikkunoita rakennuksissa on? Ovatko ne suuria, pieniä, pitkiä, kapeita? Millaisia etäisyyksiä, taukoja, ikkunoiden väliin syntyy? Miettikää, millainen rytmi ikkunarivistöstä muodostuu ja koettakaa taputtaa ne yhdessä esimerkiksi näin:

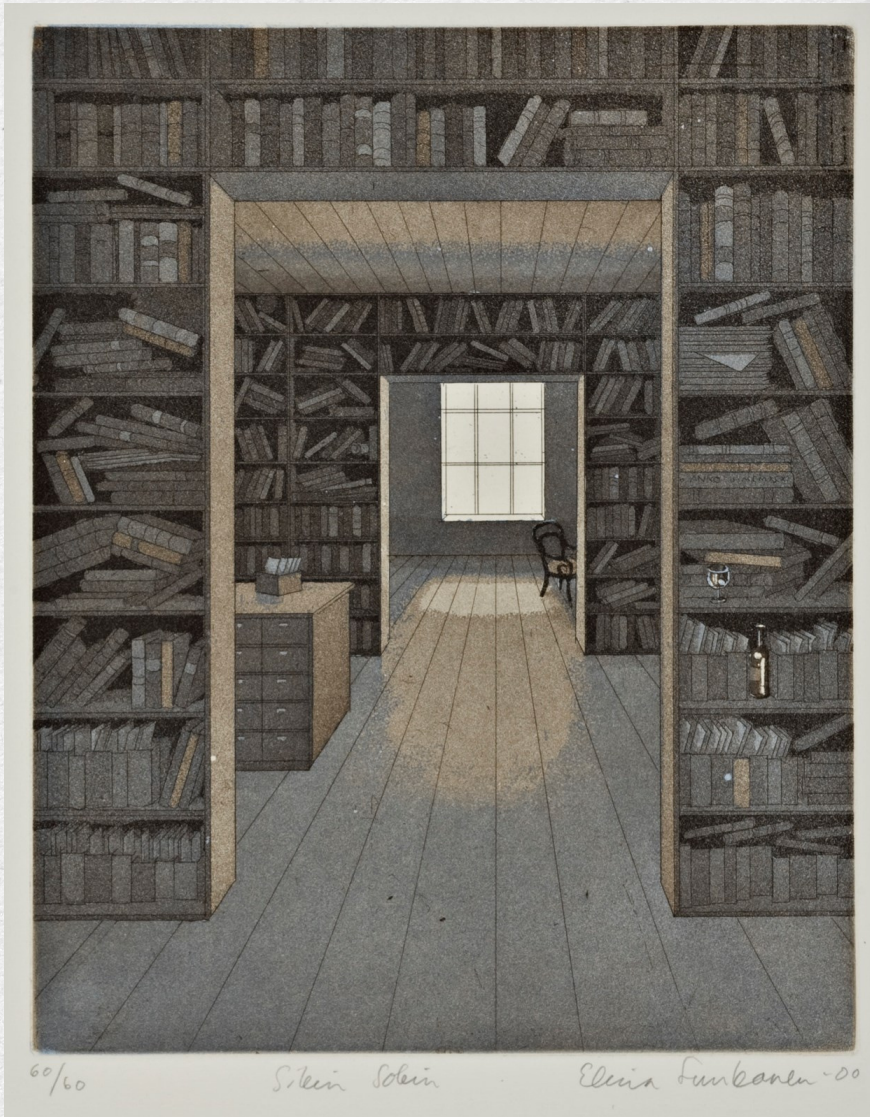

Millaisia rytmejä saatte aikaan? Millainen nuottirivistö rakennuksen julkisivusta muodostuisi? Halutessanne voitte opettajan avulla kirjoittaa nuottirivistön, jonne ikkunoita merkitsevät nuotit ja tauot on kirjattu.

Etsi lähialueelta rakennus, jossa on useita kerroksia ja jakakaa ryhmänne kerrosten lukumäärän mukaan. Jakaantukaa pienryhmiin, jokainen ryhmä soittaa omaa ikkunarivistöään. Yhdistäkää rivit. Millainen äänimaisema syntyy? Nauhoittakaa säveltämänne rytmit esimerkiksi älypuhelimella talteen.

Liite 1: Nuottiviivasto-arkki

PAKOPISTE

Elina Luukanen: Sikin sokin, 2000

akvatinta, viivasyövytys

Kuvaaja: Anu Mykkänen

TEOSTARKASTELU

Mitä keinoja taiteilija on käyttänyt kuvatessaan tilaa? (perspektiivi, näkökulma, tilan jakaminen osiin jne.)

Kuinka monta erillistä huonetta kuvassa näkyy? Minkälainen käyttötarkoitus huoneilla on?

Pääkäsitteet

Perspektiivi, pakopiste, horisonttiviiva, keksintö, oivallus

TEHTÄVÄ

Tutustukaa ensin perspektiivioppiin ja erilaisiin tapoihin kuvata kolmiulotteista tilaa paperilla. Myös netistä löytyy hyviä ja havainnollisia sivuja perspektiiviopista. Tietoa voi hakea sanoilla: perspektiivi, horisonttiviiva, pakopiste, piirros yhden pakopisteen avulla jne.

Alustuksen jälkeen harjoitelkaa pakopisteen avulla piirtämistä. Piirtäkää ja luonnostelkaa erilaisia huonenäkymiä.

Valitkaa luonnoksista yksi ja toteuttakaa se piirtämällä valmiiksi kuvaksi. Kuvan voi jättää lyijykynäpiirroksiksi tai kuvaan voi lisätä väriä puuväreillä, tusseilla tai vesiväreillä.

Materiaalit

Paperi, lyijykynät (mielellään 2B-9B), puuvärit, tussit, vesivärit

KURKISTUSBOKSI

Elina Luukanen:
Inarin eteinen II, 1978

akvatinta, kuivaneula

Kuvaaja: Anu Mykkänen

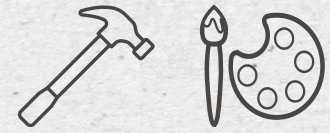
Elina Luukasen teokset kuvaavat peräkkäisiä huoneita, katse kantaa pitkälle tilasta toiseen. Luukanen on käyttänyt monia kuvantamisen keinoja, kuten horisonttiviivaa ja pakopisteitä tilojen realistiseen ilmaisuun.

Hollantilainen Samuel van Hoogstraten (1627–1678) oli taidemaalari, joka tunnetaan parhaiten yksityiskohtaisista perspektiivimaalauksistaan ja camera obscura -tutkielmistaan. Hänen kiinnostuksensa perspektiivin havainnointiin ja ilmaisemiseen kulminoitui kolmiulotteisten puulaatikoiden rakentamiseen ja niiden sisälle maalattuihin huonekuvauksiin. Laatikot muistuttivat camera obscuraa, koska laatikon sisällä olevaa huonemaalausta tarkasteltiin vain pienen reiän kautta. Hoogstraten opiskeli maalaustaidetta taidemaalari-isänsä johdolla, ja oli myöhemmin Rembrandtin oppilas. Lisätietoa Samuel van Hoogstratenista alla olevista linkeistä:

<https://www.codart.nl/feature/curators-project/samuel-van-hoogstraten-a-collaborative-project/>

<https://www.nationalgallery.org.uk/paintings/samuel-van-hoogstraten-a-peepshow-with-views-of-the-interior-of-a-dutch-house>

<https://izi.travel/en/f849-samuel-van-hoogstraten-perspective-box/en>

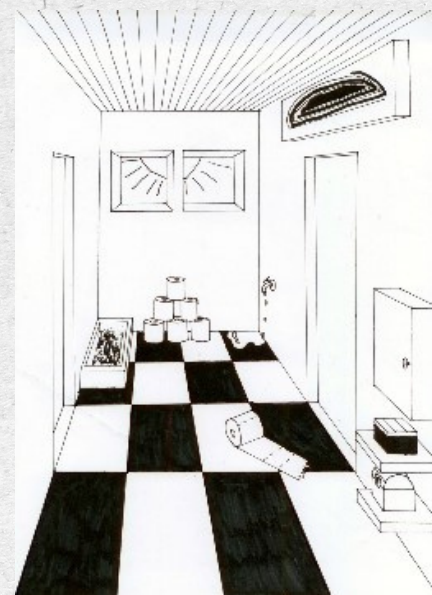
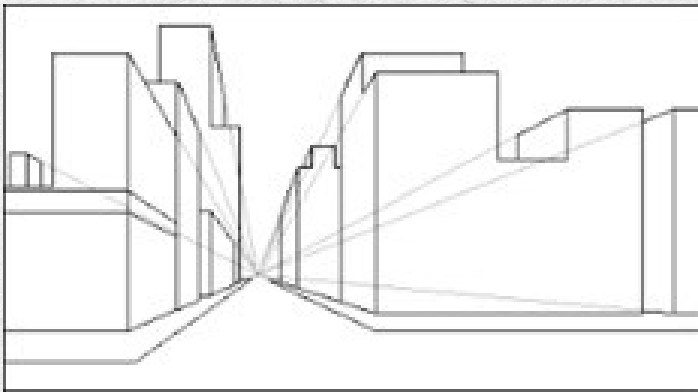
Vaihe 1:

Tutustukaa perspektiivioppiin ja erilaisiin tapoihin kuvata kolmiulotteista tilaa paperilla. Myös netistä löytyy hyviä ja havainnollisia sivuja perspektiiviopista. Tietoa voi hakea sanoilla: perspektiivi, horisonttiviiva, pakopiste, piirros yhden pakopisteen avulla jne.

Alustuksen jälkeen harjoitelkaan pakopisteen avulla piirtämistä. Piirtäkää ja luonnostelkaa erilaisia huonenäkymiä tai ulkotiloja.

Valitkaa luonnoksista yksi ja toteuttakaa se piirtämällä valmiiksi kuvaksi. Kuvan voi jättää lyijykynäpiirroksiksi tai kuvaan voi lisätä väriä puuväreillä, tusseilla tai vesiväreillä.

Kuvat: Pixabay

Vaihe 2:

Valitkaa luonnoksista yksi ja toteuttakaa se piirtämällä valmiiksi kuvaksi. Lopullinen paperikoko on pieni: 12cm x 12cm. Kuvan voi jättää lyijykynäpiirroksiksi tai kuvaan voi lisätä väriä puuväreillä, tusseilla tai vesiväreillä.

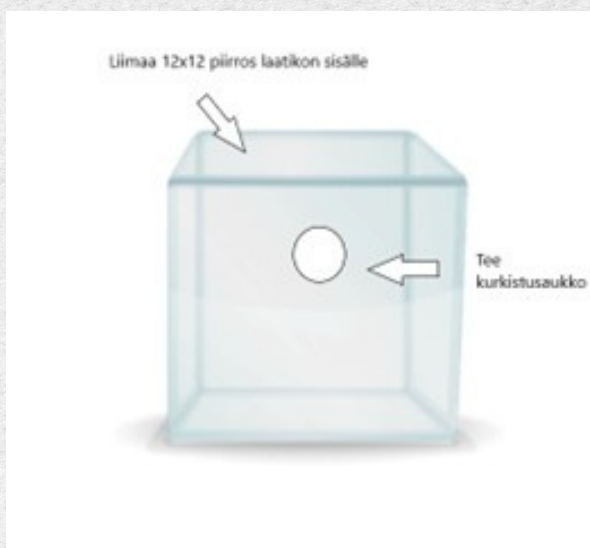
Lisätkää kuvaan myös erilaisia asioita, jotka elävöittävät kuvaa, esim. puita, pensaita, eläimiä, ihmisiä, polkupyöriä, potkulautoja, autoja jne.

Vaihe 3:

Tehkää kuvalle kuution muotoinen laatikko vahvasta paperista. Paperikaava laatikon tekoon löytyy liitteestä 2.

Kaavakuva kannattaa suurentaa A3-kokoon ja vielä tarkistaa mitta, että yhdestä neliösivusta tulee 12cm x 12cm.

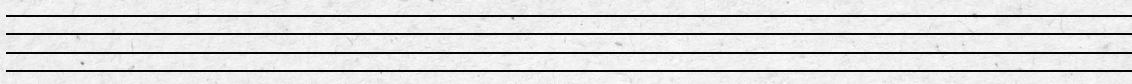
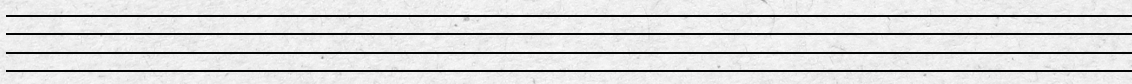
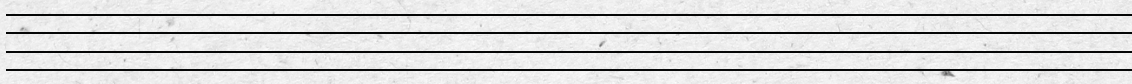
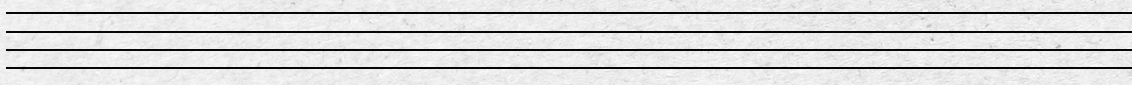
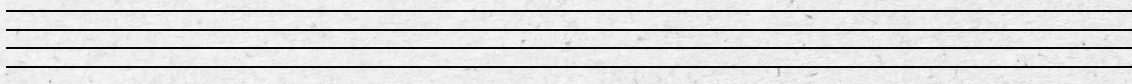
Tehkää laatikot ja liimatkaa oma perspektiivikuva laatikon yhdelle sisäseinälle. Vastakkaiselle puolelle tehdään pyöreä reikä (noin 1cm halkaisija). Reiän kautta voi kurkistaa ja katsoa sisällä olevaa kuvaa.

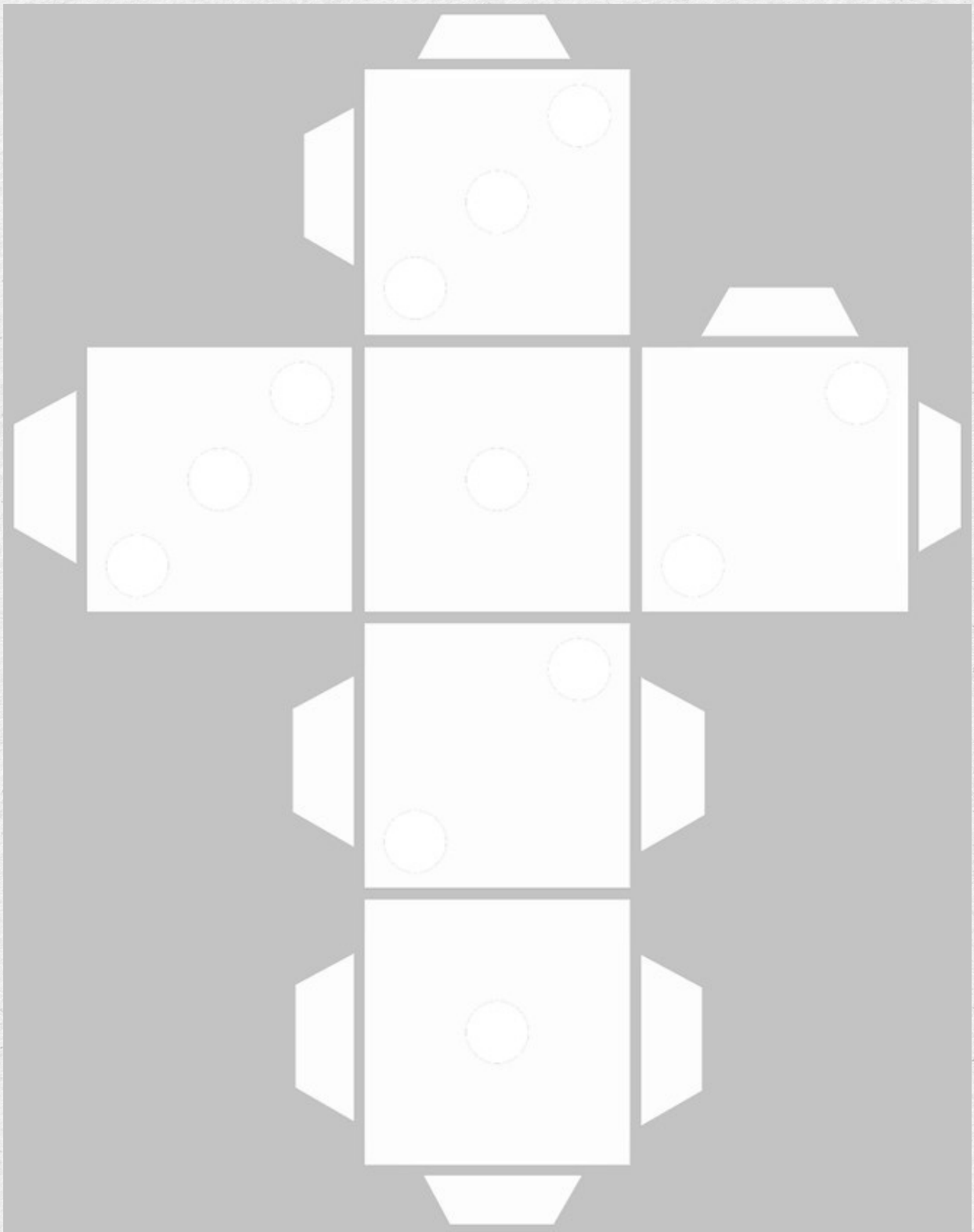
Vaihe 4:

Valmiit kurkistusboxit voi kerätä vaikkapa yhdelle pöydälle katsottavaksi. Yleisöä kannattaa ohjeistaa boksien hellävaraiseen käsittelyyn ja kurkistusreiän kautta katsottaviin kuviin. Nopeimmat oppilaat voivat lisätehtävänä koostaa tietoa Samuel van Hoogstratenista ja hänen teoksistaan.

LIITE 1: Nuottiviivasto

LIITE 2: Kaavakuva kuution muotoista laatikkoa varten

Pyydämme teitä lopuksi täyttämään tehtäväpakettiin liittyvän palautekyselyn. Palautteen avulla voimme kehittää toimintaamme. Tehtäviä tehneiden aikuisten ja lasten lukumäärää koskevaa tietoa keräämme Museoviraston tilastointia varten.

Kiitos kun vastaat kysymyksiimme!

Palautekysely:

